

Kvalitetsvurdering af
Naturhistorisk Museum

2004

Indholdsfortegnelse

BAGGRUND FOR KVALITETSVURDERINGEN	3
NATURHISTORISK MUSEUM	3
MUSEETS ARBEJDSGRUNDLAG OG FORMÅL	4
MUSEETS SAMLINGER OG ARKIV.....	5
MUSEETS INDSAMLING, UNDERSØGELSER OG FORSKNING	6
MUSEET SOM FORVALTNINGSORGAN OG VIDENCENTER.....	8
BYGNINGER OG LOKALER.....	9
MUSEETS LEDELSE OG PERSONALE	10
KONKLUSION OG ANBEFALINGER	11

Bilag

Udtalelse fra Statens Naturvidenskabelige forskningsråd

Udtalelse fra Kulturarvsstyrelsens Faglige Råd for Naturhistorie

Baggrund for kvalitetsvurderingen

Som et led i Kulturarvsstyrelsens resultatkontrakt 2004-2007 med Kulturministeriet skal styrelsen årligt kvalitetsvurdere 15 statsanerkendte museer. Styrelsen udvælger disse museer ud fra kriterier, som sikrer en bred repræsentation.

Kulturarvsstyrelsen udarbejdede i efteråret 2003 en redegørelse om museer med et særligt statsligt tilskud efter museumslovens § 16. Vedrørende Naturhistorisk Museum konkluderede § 16 redegørelsen, at der skulle gennemføres en kvalitetsvurdering af museet i 2004.

Kulturarvsstyrelsens kvalitetsvurdering af Naturhistorisk Museum er baseret på:

- Museets besvarelse af styrelsens kvalitetsvurderings-spørgeskema og indsendte bilag, som blev modtaget i Kulturarvsstyrelsen den 2. juli 2004.
- En besigtigelse af museets udstillinger, magasiner og kontorer den 8. september 2004 med efterfølgende drøftelse. Fra museet deltog bestyrelsesformand Svend Kaaber, museumsdirektør Thomas Secher Jensen, museumsinspektør Henrik Sell og regnskabschef Jonna Pedersen. Fra Kulturarvsstyrelsen deltog: Kontorchef Frank Rechendorff Møller og konsulenterne Michael Lauenborg, Ebbe Keld Pedersen og Hanne Larsen.
- Evaluering af museets indsendte forskningspublikationer foretaget ved Statens Naturvidenskabeligt Forskningsråd, som udpegede lektor Ivan Nielsen, Biologisk Institut på Aarhus Universitet til at forestå evalueringen. Kulturarvsstyrelsens Faglige Råd for Naturhistorie har til denne evaluering knyttet en udtalelse vedrørende museets forskningspublikationer (de to udtalelser vedlægges rapporten).
- Kulturarvsstyrelsen rettede den 26. marts 2004 henvendelse til Århus Kommune med en forespørgsel om særlige bemærkninger eller synspunkter i forbindelse med kvalitetsvurderingen. Århus Kommune meddelte den 6. juli 2004, at kommunen lægger vægt på kvaliteten af museets udstillings- og formidlingsaktiviteter.

Naturhistorisk Museum

Museet er et statsanerkendt naturhistorisk museum efter museumslovens § 15 og § 16 med følgende ansvarsområde:

“Naturhistorisk Museums formål er at fremme naturhistorisk forskning og sprede kendskab til videnskabens resultater på dette område. Dette tilgodeses bl.a. ved, at museet driver og støtter forskning, opretholder og videreudvikler de videnskabelige samlinger og de offentligt tilgængelige udstillingssamlinger, samarbejder med andre museer, med de biologiske institutter ved Aarhus Universitet og med forskellige kategorier af skoler med henblik på museets anvendelse i naturhistorieundervisningen”. (Vedtægternes § 2).

Naturhistorisk Museum er en selvejende institution, som blev oprettet i 1921 og endeligt etableret i 1928. Museet i Universitetsparken blev indviet i 1941, og samme år fik museet doneret gården Nedre Strandkær, som blev indrettet til forsknings- og kursuscenteret Molslaboratoriet.

Museumsdirektør Thomas Secher Jensen, mag. og lic. Scient.

Bestyrelsesformand: Svend Kaaber, valgt til bestyrelsen af Jysk Forening for Naturvidenskab.

Museets arbejdsgrundlag og formål

Vedtægtsbestemt ansvarsområde

Naturhistorisk Museum er landets næststørste naturhistoriske museum målt i samlingernes størrelse og i museets udstillingsareal.

Ifølge museets vedtægter § 2, skal museet opretholde og videreudvikle videnskabelige samlinger og give offentlig adgang til udstillingssamlinger. Museet skal desuden forske og formidle målrettet til nytte for naturhistorieundervisning.

Museets ansvarsområde er ikke geografisk defineret og vedtægterne sætter ikke rammer for det faglige naturvidenskabelige undersøgelsesområde. Museets genstands- og præparatsamlinger, der hovedsagelig rummer danske samlinger af botanik, zoologi og lydoptagelser samt i mindre omfang geologi, afspejler en omfattende undersøgelsesvirksomhed siden museets etablering.

Museet påpeger, at det bredt favnende ansvarsområde har den svaghed, at ressourcerne bliver spredt så meget, at det kan være svært at fokusere arbejdet. Museet har derfor valgt at fokusere på zoologisk økologi, men søger at opretholde en medarbejderstab, som dækker det naturhistoriske undersøgelsesområde bredt, så museet kan formidle alle dele af naturhistorien.

Som det fremgik af Kulturarvsstyrelsens § 16 redegørelse fra 2003, rummer museet nationalt betydningsfulde samlinger af danske og udenlandske dyr, som også benyttes af forskere fra ind- og udland. Museet opgiver det samlede antal forespørgsler til ca. 2.450 i 2003.

Anbefaling

Museet tilstræber i sin formidling at dække en meget bred vifte af naturhistoriske og naturvidenskabelige fagområder. På forskningsområdet koncentrerer museet i højere grad ressourcerne på særlige emner indenfor naturvidenskaberne. Det anbefales alligevel, at museet tager initiativer, som kan medvirke til at koncentrere ressourcerne til fordel for en styrkelse af de prioriterede indsatsområder. Museet bør overveje at formulere en strategi for fastholdelse af det valgte fokus på zoologisk økologi.

Samarbejde og medlemskaber

Museet deltager meget aktivt i museumsfaglige sammenhænge i såvel museumspolitisk samarbejde som det naturhistoriske faglige museumsarbejde. Museumsdirektøren har i en årrække været formand for Dansk Naturhistorisk Museumsforening og medlem af forretningsudvalget for Samrådet af Danske Museumsforeninger. Desuden er museumsdirektøren medlem af Kulturarvsstyrelsens Faglige Råd for Naturhistorie.

Museet er blandt andet repræsenteret i Museumshøjskolens bestyrelse, i Dansk ICOM og i Foreningen af Museumsformidlere i Danmark. Af internationale medlemskaber kan nævnes CASTEX, som er et samarbejde mellem naturhistoriske museer i Europa, og ECSITE; European Collaborative for Science & Technology Exhibitions.

Museets medarbejdere er medlemmer af en lang række danske naturorganisationer og -foreninger, hvilket prioriteres højt af museet. Af eksempler kan nævnes Danmarks Naturfredningsforening, Dansk

ornitologisk Forening, Global Biodiversity Information Facilities og Dansk Pattedyrforening. Desuden er flere medarbejdere medlemmer af redaktionerne for 4 naturvidenskabelige tidsskrifter. Museets medarbejdere er desuden medlemmer af en række udenlandske foreninger, som The Association for the Study of Animal Behaviour, The International Bioacoustics Council, Ecological Society of America og EURAAC – European Association of Acarologists.

Museet har tætte samarbejdsrelationer med Aarhus Universitet, herunder fælles ph.d.- og specialestuderende. Museet samarbejder også med universitetet om undervisningsforløb af biologistuderende og kursusforløb på Molslaboratoriet.

Museet samarbejder med en række ministerier, styrelser og forskningscentre af relevans for museets ansvarsområde, blandt andet Skov- og Naturstyrelsen, Forskningscenter Risø, Danmarks Miljøundersøgelser, Forskningscenteret for Skov og Landskab og Statens Skadedyrslaboratorium.

Desuden samarbejdes med øvrige (hovedsageligt naturhistoriske) museer i Danmark. Der findes tre naturhistoriske museer i Danmark, som arbejder med zoologi. Zoologisk Museum i København fokuserer på taksonomi (klassificering), hvor Naturhistorisk Museum i Århus i højere grad ser på økologiske helheder. Svendborg Zoologiske Museum har i mindre grad relaterede samlinger.

Anbefaling

Det er positivt, at museet i høj grad samarbejder med øvrige museer og andre relevante institutioner. Det anbefales dog, at museet overvejer sit ressourceforbrug i forhold til den aktive deltagelse i de mange foreninger og organisationer, så museet sikrer, at tidsforbruget står i et fornuftigt forhold til den nytte, museet har af disse udadvendte aktiviteter.

Museets samlinger og arkiv

Museet har store samlinger af naturhistoriske genstande og præparater med hovedvægt på perioden 1750 til i dag. Museet har blandt andet en væsentlig zoologisk samling, som er økologisk-faunistisk opbygget med samlinger af dyr fra bestemte naturtyper, for eksempel vandløb, hede og landbrugsjord. Disse samlinger dækker hele landet og fungerer som referencemateriale i forhold til lignende naturtyper i andre dele af Europa (hvorfra museet også har prøver).

Museet yder en systematisk indsats for bevaring af samlingerne, som i høj grad benyttes både af interne og eksterne forskere. Desuden sikrer museet naturhistoriske helhedsprøver, som viser de økologiske betingelser for dyreliv i Danmark gennem tiden.

Når museet modtager samlingspræparater som gaver eller ved forskningsprojekter, sker der en systematisk grov-registrering af omfang, giver og indsamler m.v. Herefter frysebehandles alt materiale.

Derefter registreres materialet i de relevante samlingsprotokoller. Der registreres ofte store mængder præparater, og derfor optælles normalt kun antal enkelte dyr. Der kan for eksempel ved indlemmelse af insekter være tale om samlinger på flere tusinde dyr.

Efter indlemmelse i samlingerne bliver oplysninger om de enkelte præparater Edb-registreret. Museet oplyser, at der er et stort efterslæb på registreringen, og at der ikke er tilstrækkelige personaleressourcer til, at museet kan være ajour med registreringen.

Museet angiver, at det er meget forskelligt for de forskellige samlinger, i hvilken udstrækning disse er registreret på Edb. Museet oplyser desuden, at museet bruger mange forskellige databaser: DB3, DB3+, DB4, DataPerfect, Excel og Acces.

I revisionsprotokollat til årsrapporten for 2003 har revisor ikke haft særlige bemærkninger vedrørende samlingsrevisionen, hvor det stikprøvevis er blevet påset, at registrering og protokoller føres på en entydig måde, og at der er sikret sammenhæng mellem genstand og registrering.

Anbefaling

Museet skal forbedre sin registreringspraksis. På et statsanerkendt museum må det forventes, at der er ressourcer til denne helt basale fastholdelse af viden. Registrering er en opgave på niveau med indsamling, bevaring, forskning og formidling, og registreringen bør ikke prioriteres lavere end disse øvrige opgaver, der er nævnt i museumslovens § 2.

Det anbefales, at museet overvejer sin brug af registreringsdatabaser. Museet kan med fordel koncentrere sig om et mindre antal databasetyper, således museet ikke skal have ekspertise inden for så mange forskellige registreringsystemer.

Desuden anbefales i den forbindelse, at der udarbejdes nogle retningslinier for registreringspraksis, således at kendskabet til databasernes vedligehold og brug ikke afhænger alene af den enkelte forskers kendskab til området.

Dertil skal det anbefales, at museet tager initiativer til at sikre et centralt overblik over alle museets samlinger. Formålet er at sikre vidensfastholdelsen til nytte for forskningen på lang sigt.

Museets indsamling, undersøgelser og forskning

Forskning

Museet driver forskning indenfor følgende områder; Faunistiske undersøgelser af insekter, vandløbsdyr og pattedyr, taksonomiske undersøgelser af insekter og jordbundsdyr, jordbundsbiologi, ferskvandsbiologi, kulturlandskabets økologi, bioakustik og konserveringsteknik.

Museet oplyser, at der ikke findes egentlige forskningsarkiver, og at forskningsmateriale i forbindelse med museets undersøgelser betragtes som den enkelte forskers eget materiale. Museet har tilkendegivet et ønske om at styrke tilrettelægnings og fokuseringen af forskningen ved ansættelse af en forskningsprofessor, som der pt. ikke er økonomiske ressourcer til.

Eksterne forskere udfører projekter på Molslaboratoriets arealer og ved udlån fra museets samlinger. Dette har ført til en lang række forskningspublikationer.

I forbindelse med kvalitetsvurderingen er museet blevet bedt om at indsende forskningspublikationer fra perioden 2000-2003. Museet har indsendt et omfangsrigt materiale, som er blevet evalueret af Statens Naturvidenskabelige Forskningsråd. Desuden har Kulturarvsstyrelsens Faglige Råd for Naturhistorie udtalt sig om museets forskning i forlængelse af forskningsrådets evaluering.

Begge udtalelser er vedlagt som bilag. I hovedtræk vurderer Statens Naturvidenskabelige Forskningsråd, at museets medarbejdere har en lang tradition for videnskabeligt samarbejde med relevante forskningsinstitutioner. En stor del af museets forskningspublikationer kan tilskrives én medarbejder ved museet, som er 1. forfatter på ca. halvdelen af afhandlingerne. Det vurderes også, at museet er specialiseret i anvendt jordbunds forskning. Dette forskningstema er sammen med publikationerne om småpattedyr og fuglestemmer særdeles relevante for museets ansvarsområde.

I forskningsevalueringen konstateres en nedgang i antallet af publikationer i perioden, hvor 2001 var det mest produktive år. Forskningsrådet bedømmer museets forskningsmedarbejders publikationsrate til at være under middel for en institution af Naturhistorisk Museums størrelse.

Kulturarvsstyrelsens Faglige Råd for Naturhistorie tilslutter sig forskningsrådets evaluering, men bemærker, at museet er en væsentlig naturhistorisk institution, der er særdeles aktiv indenfor den biologiske forskning i dansk naturhistorie. Rådet anser det for positivt, at museets leder har en stærk forskningsprofil og høj publikationsrate.

Der savnes et fokus for forskningspublikationerne fra perioden 2000-2003, hvorfor rådet anbefaler, at museet i højere grad binder de forskellige forskningsområder sammen om et fælles tema.

Både Statens Naturvidenskabelige Forskningsråd og Det Faglige Råd for Naturhistorie fremhæver museets betydelige indsats med udgivelse af populærvideenskabelige publikationer. Disse har en høj kvalitet og bidrager væsentligt til den naturvidenskabelige forskningskommunikation til offentligheden, herunder børn og unge.

Anbefaling

Museet bør forbedre fastholdelsen af viden på museet. Som forskningsinstitution under museumsloven bør museet i højere grad sikre, at de videnproducerende medarbejders undersøgelser knyttes til et undersøgelses- eller forskningsarkiv. Formålet er at sikre museet som et videncenter, hvor det er muligt i fremtiden at genoptage undersøgelser på baggrund af tidligere medarbejders forskningsresultater.

Museet anbefales desuden at udarbejde en forsknings- og undersøgelsesstrategi, som kan være medvirkende til en øget fokusering både af de forskningsmæssige ressourcer og af museets ansvarsområde.

Museet bør også tage initiativer, som kan sikre, at museets seniorforskere i højere grad publicerer deres forskningsresultater gennem egentlig videnskabelig publicering til nytte for andre museer og forskere, der beskæftiger sig med relaterede forskningsområder.

Indsamling

Museets indsamling sker hovedsageligt med baggrund i forskningsprojekter i ind- og udland. Der indsamles også for at øge samlingernes repræsentativitet. Museet modtager mange gaver årligt, hovedsageligt insektsamlinger fra private samlere.

Museet har desuden påbegyndt en løbende indsamling med henblik på at opbygge en referencesamling over samtlige danske naturhistoriske objekter, og der arbejdes systematisk og strategisk med indsamlingen.

Anbefaling

Museet anbefales at overveje det hensigtsmæssige i det meget bredt formulerede indsamlingsområde: "Samtlige danske naturhistoriske objekter". Det bør overvejes, at samarbejde med andre naturhistoriske museer om en koordinering af denne omfattende indsamlingsindsats.

Formidling

Museet har en målrettet formidlingsstrategi og en formidlingspraksis, som i høj grad aktiverer publikum blandt andet gennem interaktive elementer i udstillinger og ekskursioner. Museets strategiske mål med

formidlingen er at skabe overblik og sammenhæng i den store mængde af biologisk viden og at øge befolkningens interesse for naturhistorie og naturvidenskab.

Museet har mange varierede formidlingsaktiviteter, som målrettes til forskellige brugere. Der benyttes forskellige strategier overfor hhv. børn, unge, skoleklasser, familier, turister og indvandrere. Et eksempel er natur- og miljøklubben Falkeøje, hvor der afvikles forskellige arrangementer ude i naturen eller på museet for børn i skolealderen og deres forældre.

Museet råder over et stort udstillingsareal på i alt 2.500 m². Af museets 4 basisudstillinger er de to udstillinger fra 1941 og én udstilling fra begyndelsen af 1950'erne. De ældste udstillinger lever ikke op til museets formidlingsstrategi om at skabe overblik og sammenhæng, da der i enkelte udstillinger alene tekstes med information, som kan identificere de udstillede præparater. Museet har i årenes løb forsøgt at modernisere de ældre udstillinger, med museet erkender, at udstillingerne trænger til at blive nyopstillede.

Museet har en velfungerende skoletjeneste, som varetager museets undervisning og formidling til skoler. Skoletjenesten har en række undervisningstilbud og afholder forskellige tematiske arrangementer for skoleklasser, for eksempel "Natur-leg-vis" med forskellige naturaktiviteter, hvor ca. 3.000 børn deltager. Der afholdes også kurser for lærere, hvilket har til formål at opkvalificere folkeskoleundervisningen i naturfag. En række af disse kurser udbydes i samarbejde med Århus Kommunes Skolevæsen. I 2003 gennemførte 150 undervisere Skoletjenestens lærerkurser.

Museets videnskabelige medarbejdere underviser studerende på Aarhus Universitet indenfor medarbejdernes faglige specialer, ligesom der jævnligt holdes foredrag for universitetsstuderende.

Som nævnt under "Forskning" ovenfor er museets populærvidenskabelige publikationer af høj kvalitet, for eksempel tidsskriftet Natur og Museum, der udkommer tematisk 4 gange årligt. Museet arbejder strategisk med at formidle ny viden gennem særudstillinger, publikationer o.a.

Museets forskning formidles også løbende på museets hjemmeside. Museet har udviklet TaggedX, som er en digital formidling via PDA'er (håndholdte computere), hvor besøgende kan hente supplerende oplysninger om genstandene i udstillingerne. TaggedX kan forlænge museumsbesøget, ved at den besøgende kan sende informationer om museets genstande til sin hjemmecomputer.

Museets besøgte i 2003 af 52.591 gæster.

Anbefaling

Museet har en fremragende formidlingspraksis med målrettede aktiviteter til forskellige brugergrupper og med en særdeles aktiv skoletjeneste. Men museets ældre udstillinger lever ikke op til museets erklærede mål med formidlingen om at skabe overblik og sammenhæng i den biologiske viden. Flere af disse udstillinger har karakter af at være studiesamlinger, hvor genstande og præparater står forholdsvis uformidlet udstillet. På denne baggrund anbefales museet på sigt at etablere nye udstillinger, der i højere grad er tilpasset såvel et nutidigt publikum som museets formidlingsstrategi.

Museet som forvaltningsorgan og videncenter

Museet modtager mange forespørgsler fra amter, interesseorganisationer og konsulentfirmaer i forbindelse med sager om naturgenopretning, motorvejslinieføringer og vandløbsvedligeholdelse.

Museet deltager i ca. 3-5 af sådanne større sager om året, for eksempel ”Reintroduktionen af bæver i Danmark” og ”Faunaudviklingen i vandløb i Sønderjyllands Amt 1907-1999”.

Museet er desuden aktiv deltager i pilotprojektet vedrørende etablering af en nationalpark i Mols Bjerger, hvor museumsdirektøren er medlem af styringsgruppen, og hvor museets medarbejdere på Molslaboratoriet deltager i arbejdsgrupper under pilotprojektet.

Museet bemærker, at disse aktiviteter betyder, at en del af museets forskning bliver trukket i retning mod emner af samfundsmæssig høj interesse.

Museet oplyser, at det ikke er repræsenteret i Kulturmiljørådet i Århus Amt, hvilket museet ser som en svaghed for kulturmiljøarbejdet i regionen.

Anbefaling

Det er positivt, at museet har et konstruktivt samarbejde med myndigheder og forvaltninger. I forbindelse med forskellige eksternt foranstaltede undersøgelser bør museet fortsat sikre, at opgavernes relevans står i et konstruktivt forhold til museets ansvarsområde og til prioriteringen af museets ressourcer og opgaver jf. museumslovens § 2.

Bygninger og lokaler

Naturhistorisk Museum ejer bygningerne og grundene i Universitetsparken og på Mols. Begge bygningskomplekser har en alder, som medfører betydelige vedligeholdelsesudgifter.

Museumsbygningen i Universitetsparken ligger på en 15.500 m² stor grund. Bygningen er velegnet til udstillingsformål, og der er gode kontorforhold og værksteder i museumsbygningen. Museet bemærker at beliggenheden i Universitetsparken er værdifuld på grund af den tætte tilknytning til forskningsmiljøet på Aarhus Universitet.

Molslaboratoriet består af et naturområde på 150 hektar, som rummer et omfattende datamateriale over dyr og planter i Mols Bjerger. Arealet benyttes i forsknings- og formidlingsøjemed. Her arbejdes blandt andet med at analysere menneskets påvirkninger af naturen, og stedet er en ofte brugt undervisnings- lejrskole for gymnasieklasser fra hele landet.

Der er generelt god tilgængelighed for handicappede til museets udstillingslokaler. Dog er det ikke muligt for kørestolsbrugere at få adgang til museets skolestue på 3. sal.

I 1965 blev der på museets grund opført to bygninger; ”Knasten” og ”Kantinen” i tilknytning til museet. Bygningerne benyttes både af universitetet og museet. Aarhus Universitet flytter fra ”Knasten” pr. 1. juli 2005, og der hersker uklarhed om betingelserne for museets overtagelse af denne tilbygning. Der har hidtil eksisteret en aftale mellem Aarhus Universitet og Naturhistorisk Museum om, at museet vederlagsfrit får overdraget bygningen ved universitetets fraflytning. Imidlertid ejes bygningen nu af Statens Forsknings- og Uddannelsesbygninger, hvorfor betingelserne for bygningsoverdragelsen har ændret sig.

Anbefaling

Kulturarvsstyrelsen anbefaler museet at skabe klarhed over karakteren af problemerne med overtagelse af bygningen ”Knasten”. Museet bør i samarbejde med Aarhus Universitet udrede status for den hidtidige aftale om overdragelsen samt

om forhold vedrørende bygningens stand ved universitetets fraflytning og vedrørende det økonomiske ansvar i forbindelse med museets ibrugtagning af "Knasten".

Magasiner, konservering og bevaring

I museumsbygningen findes flere magasiner, som i alt udgør 650 m². Museet har fordelt ansvaret for de enkelte magasiner på forskellige medarbejdere. Magasinerne benyttes dagligt i forsknings- og formidlingsøjemed, og samlingerne efterses regelmæssigt for skadedyrsangreb.

Museet ejer desuden et magasin i Trige udenfor Århus med et samlet opbevaringsareal på 900 m². Her opmagasineres genstande og præparater, som ikke jævnlige benyttes i forsknings- og formidlingsarbejde.

Magasinerne er overvejende velordnede med en systematisk sortering af genstande og præparater. Men nogle af magasinerne i museumsbygningen er overfyldte, hvilket i nogen grad vanskeliggør en aktiv brug af samlingerne.

Anbefaling

Museet anbefales at gennemgå magasinerne i museumsbygningen. I forlængelse heraf bør det overvejes, om dele af samlingerne i museumsbygningens magasiner med fordel kan overflyttes til magasinet i Trige, så der kan skabes forbedrede pladsforhold i museumsbygningens magasiner.

Museets ledelse og personale

En gang årligt drøfter museets bestyrelse de overordnede udviklingslinier og strategier for museet efter oplæg fra museumsdirektøren. Bestyrelsen forholder sig også til museets arbejdsgrundlag gennem drøftelser af Museumsloven og ICOMs etiske regler.

Museet har 23 fastansatte medarbejdere og 6 fuldtidsansatte medarbejdere i flexjob-ordninger. Der holdes månedlige personalemøder med samtlige medarbejdere, og ved disse møder drøftes blandt andet Museumsloven og ICOMs etiske regler.

Museet har gennemført en arbejdspladsvurdering, og der er indgået aftaler om e-mailpolitik og alkoholpolitik.

I de senere år har museet foretaget besparelser på medarbejdersiden, hvorfor en række stillinger er ubesatte, blandt andet stillingerne som museumsinspektør (siden 1989), bibliotekar (siden 2002) og konservator (siden 2002).

Museet mener, at der er flere funktioner og kompetencer, som museet ikke er tilstrækkeligt dækket ind med. Museet ønsker, som tidligere nævnt, at ansætte en forskningsprofessor, der kan fungere som forskningschef. Desuden savnes personale til arbejdsopgaver indenfor kommunikation, IT og projektledelse.

Anbefaling

Kulturarvsstyrelsen anbefaler, at museet (ved en given mulighed for nyansættelse) overvejer, hvilken funktion det er væsentligst at få dækket. Under "Museets samlinger og arkiv" anbefaler Kulturarvsstyrelsen, at museet forbedrer sin registreringspraksis. Kulturarvsstyrelsen vil i henhold til dette anbefale museet at prioritere udnyttelsen af ressourcerne på en sådan måde, at museet kan udvikle en mere hensigtsmæssig registrering af museets samlinger.

Museets økonomi

Museet er beliggende i Århus Kommune, som har indgået en regional kulturaftale med Kulturministeriet. Aftalen betyder, at kommunen i højere grad end ellers kan disponere og prioritere de samlede statslige tilskudsmidler mellem de forskellige kulturområder.

Museet samlede driftsregnskab for 2003	10.371.455 kr.
Tilskud fra Kulturministeriet	6.356.216 kr.
Tilskud fra Aarhus Universitet	2.841.000 kr.
Tilskud fra Århus kommune (til Skoletjenesten)	217.000 kr.
Særtilskud fra Kulturministeriet	445.307 kr.
Særtilskud fra Aarhus Universitet	300.000 kr.
Andre tilskud og bevillinger	211.932 kr.

Museet har en betydelig indtjening gennem ekstern projektfinansiering, som i 2003 er opgivet til 2.688.000 kr. og en entréindtjening på ca. 600.000 kr. Museet påpeger, at museets driftstilskud ikke procentvis har fulgt den almindelige pris- og lønudvikling fra 1997 til 2003, og at museet derfor i 2002 måtte gennemføre personalereduktioner.

Anbefaling

Museet konstaterer, at der er et vigende bevillingsniveau, som har negativ indflydelse på museets opgaveløsning. På trods af dette må Kulturarvsstyrelsen henstille til, at museet sikrer løsningen af de lovbundne opgaver indenfor den økonomiske ramme, som museet på et givent tidspunkt har til rådighed.

Konklusion og anbefalinger

Naturhistorisk Museum har oplyst, at den grundige selvevaluering i forbindelse med besvarelsen af Kulturarvsstyrelsens spørgeskema blev vurderet som en konstruktiv proces, hvor medarbejdere fra forskellige afdelinger fik lejlighed til at se på museet i sin helhed.

Museumsloven sætter en række krav til et statsanerkendt museum. Kulturarvsstyrelsen vurderer, at Naturhistorisk Museum lever op til forudsætningerne for statsanerkendelsen, som disse er beskrevet i museumsloven.

Det er også Kulturarvsstyrelsens opfattelse, at museet arbejder strategisk og målrettet med at indfri bestemmelserne i museets vedtægter. Museet er veldrevet og løser opgaverne indenfor indsamling, bevaring, forskning og formidling på en særdeles kompetent måde. Særligt er forskningsformidlingen til børn forbilledlig.

Kulturarvsstyrelsen vil her give en række anbefalinger, som museet bør forholde sig til:

- Museet bør fastholde den kompetente forskningsformidling af det naturvidenskabelige område. Den gode praksis med at dele ud af erfaringerne med forskningsformidling til kolleger i museumsnetværket bør ligeledes fortsætte.
- Museets vedtægter giver meget vide rammer for museets varetagelse af det naturhistoriske ansvarsområde. Museet har taget initiativer til at sikre en fokusering af ansvarsområdet til

zoologisk økologi. Kulturarvsstyrelsen anerkender denne fokusering, men anbefaler også, at museet formulerer nogle kerneområder, som kan binde de forskellige forskningsområder sammen.

- Museets konstruktive samarbejde med andre museer og relevante institutioner bør ligeledes fastholdes til gavn for museets virksomhed og for øvrige museer. Museets medarbejdere deltager aktivt i en lang række naturhistoriske og naturvidenskabelige samarbejder og projekter. Desuden gennemfører museet en række undersøgelser på ekstern foranledning. Dette vurderes generelt positivt, men i tråd med anbefalingen ovenfor bør museet overveje tidsforbruget i forhold til museets nytte af engagementerne og museets samlede ressourcer.
- Museet bør koordinere sin indsamling i et samarbejde med de øvrige naturhistoriske museer i Danmark.
- Museet bør tage initiativer til at sikre en systematisk registreringspraksis. Det anbefales at prioritere opgaven på linie med indsamling, bevaring, forskning og formidling, herunder at sikre faste retningslinier for brugen af forskellige registreringsdatabaser samt at skabe et overblik over registreringen af alle museets samlinger med henblik på en øget videndeling.
- Museet anbefales at øge graden af fastholdelse af viden på museet. Der bør oprettes et forsknings- og undersøgelsesarkiv, som kan sikre, at den viden den enkelte forsker oparbejder forankres i institutionen.
- Museet anbefales på sigt at erstatte de ældre udstillinger med nye udstillinger, som i højere grad kan formidle sammenhænge i den mangfoldige biologiske viden.
- Det anbefales desuden, at museet på sigt skaber forbedrede pladsforhold i magasinerne i museumsbygningen i Universitetsparken.